

Nanszákné Dr. Cserfalvi Ilona

Kutatás és optimalizálás

(Könyvajánló pedagógusoknak)

1. Kutatás – módszertan

Schmercz István – Varga Lajos: Bevezetés a pedagógiai deduktív és szociálpszichológiai kutatás módszereibe

A kétkötetes kutatás-módszertani tankönyv tovább viszi a pedagógiai jellegű kutatások módszereibe való bevezetést. Az első kötet azokban az indukzív módszerekbe nyújt betekintést, amelyekkel tanulói, hallgatói csoportokon mért adatokból jutunk el általánosítható következtetésekhez. Ebből adódott a módszerek csoportosítása: az adatfeltárás és az adatfeldolgozás. A kötet alapvetően az oktatás és a képzés gondolkörében mozog.

A második kötet azokat a pedagógiai jellegű kutatásokban leggyakrabban alkalmazott deduktív módszereket mutatja be, amelyek elsősorban csak megállapítható adatokra támaszkodnak. Itt nagyobb hangsúlyt kapnak a kvalitatív eljárások. Az alkalmazási területük a szervezési vonatkozású kutatások. Míg az első kötetet a didaktikai, a második kötetet a pedagógiai szociálpszichológiai megközelítés jellemzi.

Egzaktságra is törekszik a kötet, hiszen olyan programcsomag megismeretésére is vállalkozik, amely hatékony a vizsgálati módszerek között.

Diplomamunkák, szakdolgozatok elkészítését is segítik, s olyan témaajánlatokat tesznek közzé, ahol a bemutatott kutatási módszerek eredményesen honosíthatók. Valamennyi fejezethez kapcsolódik gyakorló kérdéssor, a kulcsfogalmak csoportosítása és ajánlott szakirodalom. A kötetet kislexikon zárja a fogalmak, idegen kifejezések összefoglalásaként.

A kötet tankönyv, de egyes fejezetei önállóan is alkalmazhatók, feldolgozhatók, és jól tájékoztatja az olvasót a pedagógiai és szociálpedagógiai kutatási módszerekről. Érdeme a jól szerkesztettség (kutatásszervezés, deduktív (analitikus) módszerek; szervezési vizsgálatokban alkalmazható néhány módszer; fontos kutatási technikák, disszemináció; kislexikon) az érthető, olvasható, hasznos gondolatmenet, a hasznosság és alkalmazhatóság.

Mindazok eredményesen dolgozhatnak a tankönyvből, akik a felsőoktatásban és felnőttképzésben vesznek részt, akik a nevelés-oktatás eredményességét és/vagy hiányosságait szeretnék feltárni, akik pályázatokban kutatói munkát végeznek. Az igényesen összeállított kötet gazdagítja a pedagógiai szakirodalmat, fejleszti a kutatások hatásrendszerét.

2. Valóság – térkép – 4

Az iskola optimalizálása – a struktúra változtatása nélkül

Budapest, 2006.

Professzorok az Európai Magyarorsáért

PEM Tanulmányok – IV.

Szerkesztette: Dr. Bábosik István

A kötet tizenkét hazai és négy külföldi szerző tanulmányán keresztül mutatja be az iskola (lényegében minden képzési szint) optimalizálásának, hatékony működésének legfontosabb pedagógiai feltételeit.

Ezek között a feltételek között elemzésre kerülnek a nemzetközileg elterjedt, elismert iskolamodellek eredményesnek bizonyult személyiségfejlesztő eljárásai, a pedagógusok felkészítése ezeknek az eljárásoknak az alkalmazására, továbbá a tehetséggondozás és a felzárkóztatás kérdései.

Ugyancsak elemzés tárgya az iskola cél- és feladatrendszerének összehangolása a modern társadalom és gazdaság elvárásaival, és ezzel együtt a tanulók szociális életképességének megalapozását szolgáló teendők és eljárások együttese, közelebbről a munka világára, az élethosszig tartó tanulásra és az egészséges életmódra történő felkészítés folyamata.

A pedagógusok egyes része azt igényli, hogy ne változtassanak az oktatási rendszeren, inkább minden feltételt teremtsenek meg a tanulók fejlesztéséért. A kötet címe ennek az elvárásnak való megfelelés igényével született. A Professzorok az Európai Magyarorsáért Egyesület a Valóság – térkép sorozata 4. köteteként a legnagyobb értékteremtő rendszer, az iskola – struktúraváltás nélküli optimalizálásának – tudományos lehetőségeit villantja fel.

A tanulmányok a lehetőségek jelzését nem az iskolai előmenetel hagyományos személyiségvonásaihoz, hanem az életben való beszélés képességeihez kötik, s az oktatásban és a módosuló pedagógusszerepben elvárható tendenciákat, ezek megvalósíthatóságának valószínűségét körvonalazzák. E sokszerzős kötet minden részletében mint perspektívát adó töke jelenik meg, akár a pedagógiáról, a kompetenciákról, tehetséggondozásról, vagy akár a tanárképzésről van is szó.

E kötet pregnánsan jelzi a pedagógusok nemzeti értékteremtő erejét, a hatalomhoz, az oktatásirányításhoz köthető elvárásaikat, és azon struktúrákat, mechanizmusokat, tartalmakat, amelyekkel az egészséges önjárásai készségeket gyűjtögető tanulók szociális életképességeit megalapozhatjuk, felkészítve őket az élethosszig tartó tanulásra.

A PEM a 4. kötet közrebocsátásával vitát kíván inspirálni és tudományos háttérrel felvillantani az oktatásirányítás terveihez, lehetőségeihez, s hozzá akar járulni a személyiségközpontú iskolairányítás, tanári tevékenység megvalósíthatóságához, a tanulói önfejlesztési alapokat megadó optimális iskolamodell gyakorlati megteremtéséhez.

- A téma kifejtéséhez a következő tanulmányokat olvashatjuk:
- Az iskola optimalizálásának feltételei (Bábosik István)
 - Az iskola optimalizálása a struktúra módosítása nélkül (Bábosik István)
 - Dilemmák az alapfokú iskolával kapcsolatban – az iskolafejlesztés lehetséges útjai és akadályai (Richard Olecharuski – Marianna Wilhelm)
 - Az iskola jelene és lehetséges jövőképe – az optimális iskola főbb jellemzői (Edward Johannes Brunner – Martin Schuster)
 - Szülők elvárásai az iskolával szemben (Hunyadi Györgyné)
- Kitüntetett helyet kap a pedagógusok szerepe az iskola optimalizálásában.
- Értékpedagógia és a mai nevelésvalóság (Schaffhauser Franz)
 - Neveléssel kapcsolatos nézetek – fejlesztendő kompetenciák (Lénárd Sándor)
 - Pedagógusok tanításra irányuló vélekedési nézetei és azok befolyásolási lehetőségei (Réthy Endréné).
 - Tanártovábbképzési modellek mint a fejlesztési lehetőségek elméleti keretei (Ollé János – Perjés István)
- A tanulók szociális életképességének megalapozását segítik azok a tanulmányok, amelyek rávilágítanak a kérdés főbb összetevőire. Így:
- A tehetség perspektívái (Rancz István)
 - Az iskola optimalizálása a leszakadó rétegek számára a struktúra változtatása nélkül (Torgyik Judit)
 - Egy feladatcentrikus iskolamodell személyiségfejlesztő hatásrendszere (Bábosik István)
- Lényeges kérdéskör a felkészítés a munka világára és az élethosszig tartó tanulásra:
- Az optimális iskolamodell és a szakképzési funkciók a: munka világa szempontjából (Benedek András)
 - Felkészülés a munka világára – változtatási kényszerek és lehetőségek a szakképzés megalapozása érdekében (Bábosik Zoltán)
- Pedagógiai munkánk jelentős részét képezi a felkészítés az egészséges életmódra:
- Az egészségre és az egészséges életmódra nevelés az iskolában (M. Nádasi Mária)
 - Testnevelés és sport az EU tükrében (Andrásné Dr. Teleki Judit)
- Az Európai Unió közoktatás-politikai, gazdaságpolitikai, valamint társadalmi-gazdasági praxisa jól kirajzolja azokat a humán sajátosságokat, amelyek fejlesztését az iskolának célul kell tűznie, kiemelt feladatként kell kezelnie.

3. Közoktatás-vezetési kutatások

2006–2008

Tanulmányok

Közoktatási Vezetők Képzéséért Alapítvány

Miskolc

A Közoktatási Vezetők Képzéséért Alapítvány kiadásában megjelent könyv nyilvánossá teszi a BME Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézetének Műszaki Pedagógia Tanszékén folyó közoktatási vezetőképzést megalapozó pedagógiai kutatások legújabb eredményeit. A kutatási eredmények túlmutatnak a képzési érdekeltségen. Hasznosíthatók a közoktatás irányításában, a vezetés különböző szintjén, az iskolai munka mindennapos gyakorlatában. Az ország különböző intézményeiben végzett vizsgálatok megbízható információkat nyújtanak a közoktatás mai állapotáról, az intézményi vezetés minőségéről, az iskolák külső és belső kapcsolatrendszeréről, a működés feszültségeiről, a leggyakoribb konfliktusokról, különös tekintettel a kisiskolák gondjaira, a kistérségben folyó, gyakran drámai változásokra. Ezek a vizsgálatok megbízható, igazolt tényfeltárások, alkalmasak az elemzésre, a következtetésekre, a feladatok meghatározására.

A vizsgálatok központi szereplője maga a pedagógus, többféle megközelítésben a pedagógus személyisége, helyzete a jelenlegi társadalmi közegben. A gyakori változások elszemvedése, a szaporodó feladatok és a végrehajtásukhoz hiányzó eszközök közötti ellentmondás, az integrált oktatás és a szegregáció, az iskolákban terjedő erőnek, a szegénységből következő hátrányok leküzdése megviseli a pedagógusokat. Az egyik legfontosabb közügy ma a pedagógusok közérzetének javítása. A feladatok nagy része már a társadalmi megoldás körébe tartozik, az oktatáspolitikai illetékessége.

A közoktatási vezetőképzést folyamatosan kíséri az a kutatás, melynek célja a képzés támogatása. A kapcsolódó kutatások a közoktatás különböző szintű vezetőinek szembeni változó elvárások követését kívánják szolgálni. A közoktatási vezető kompetencia a profiljának, más megközelítésben a képzés kimeneti követelményeinek folyamatos hozzáigazítását segítik a közoktatás igényeinek változásához. Ehhez alapul elsősorban felmérésekkel, interjúkkal végzett empirikus kutatások eredményei szolgálnak.

A végzettekkel szembeni elvárások változásainak követése szükségszerűen igényli a képzés tartalmának folyamatos megújítását. Az ilyen irányú vizsgálatok eredményei legközvetlenebbül a tankönyvek és más tanulási segédletek folyamatos fejlesztésében játszanak szerepet.

A tanulástámogatás módszerei minden oktatási formában döntő fontosságúak, különösen a távoktatásban. A fejlesztésükre irányuló vizsgálatokban az eredményességmérések mellett nagyon fontos a hallgatói értékelések és javaslatok feltárása.

A hallgatói elvárások és elégedettség felmérése kezdettől fogva fontos területe az empirikus vizsgálatoknak, hiszen a legjobb forrás ahhoz, hogy konvertálható felkészültséget nyújtson a képzés. Ez egyúttal a képzés létjogosultságát, piacképességét is jelenti.

Szorosan kapcsolódnak az előző témakörhöz a bevélsvizsgálatok, különösen azoknál, akik vezető beosztásban vannak. Lehetőség nyílik arra is, hogy elemezzék a vizsgálatok az információs és kommunikációs technológia alkalmazási lehetőségeit és fejlesztési tendenciáit.

Figyelemre méltóak a tanulmánykötetben a kutatások főbb témakörei, így: a nevelési-oktatási intézmény kapcsolatai a társadalmi környezetével. Itt megjelenik a hátrányos helyzetű fiatalok hozzájuttatása a munkaerőpiacon konvertálható képzettséghez, valamint a kistérségek szociológiai, pedagógiai, közoktatás-politikai atmoszférája. Kiemelhető tapasztalatokat nyújt az állampolgári nevelés és a szülők visszanyúlása az iskolához. Az iskola belső világa című témakörben központi problémaként jelenik meg a pedagógusok közérzete, az iskola minőségfejlesztése. Önálló témaként jelenik meg a pedagógus személye, a vezető személyisége, a vezetési és a szervezeti kultúra kapcsolatai.

A kötetet ajánljuk mindazoknak, akik a közoktatásban dolgoznak, irányító, vezető szerepet töltenek be, akik szeretnék megújítani az intézményes nevelést, akik vállalkoznak a felnőttképzés metodikai korszerűsítésére, akik a pedagógusok szerepváltozásai iránt érzékenyek, akik szélesíteni szeretnék az intézmények partnerkapcsolatait.